

Kostråd förebygger hjärt-kärlsjukdom hos 60-åriga män

II I en kohortstudie av 4 232 60-åriga kvinnor och män (78 procents deltagande) visade baslinjeundersökning hög förekomst av kardiovaskulära riskfaktorer som höga blodfetter och högt blodtryck, framför allt hos männen. En matematisk simuleringsmodell (Markov) konstruerades för att utvärdera de hälsoekonomiska effekterna av tre typer av livsstilsintervention: kostrådgivning, motion och en kombination av båda. Data från Framinghamstudien användes för att estimerarisk för hjärt-kärlsjukdom. Kostnad för sjukdom togs från tidigare publicerade svenska studier. Effekten på riskfaktorer av interventionerna hämtades från en tidigare publicerad svensk interventionsstudie. Rådata från denna användes för att estimerarisk för intervention. Två scenarier analyserades: ett där interventionseffekten antogs vara konstant under resten av livet och ett där en gradvis avtagande effekt testades.

Jämfört med övriga interventionsformer var kostrådgivning en dominant strategi (lägre kostnader, bättre effekt).

Med avklingande effekt predicerades en ökad överlevnad med i genomsnitt 0,0228 år jämfört med ingen intervention. Kostnaderna ökade med 2 247 kr i ett sjukvårdsperspektiv och med 2 899 kr i ett samhällsperspektiv (inklusive direkta och indirekta kostnader samt kostnader för ökad överlevnad). Detta gör kostnadseffektkvoter på 98 825 och 127 065 kr per vunnet levnadsår beroende på perspektiv. Båda värdena är väl under vad som brukar antas vara kostnadseffektivt. Om kvarvarande effekt antogs blev kvoterna än mer gynnsamma.

Peter Lindgren

peter.lindgren@imm.ki.se

Lindgren P, Fahlstadius P, Hellenius ML, Jönsson B, de Faire U. Cost-effectiveness of primary prevention of coronary heart disease through risk factor intervention in 60-year old men from the county of Stockholm – a stochastic model of exercise and dietary advice. Prev Med 2003;36(4):403-9.

TNF- α -regleringen av betydelse vid tidig ateroskleros

II Tumörnekrosfaktor (TNF)- α är en proinflammatorisk cytokin som utsöndras av främst monocyter och makrofager. TNF- α har visat sig vara en viktig mediator vid metabola störningar som fetma och insulinresistens och kan således påverka utvecklingen av hjärt- och kärlsjukdomar.

I avhandlingen studerade vi hur TNF- α är relaterad till tidig ateroskleros och huruvida dess utsöndring är genetiskt reglerad. Plasmanivåer av TNF- α visade sig vara relaterade till många kliniska och metabola riskfaktorer för kardiovaskulär sjukdom och till plasmanivåer av tre inflammatoriska markörer, sVCAM-1, sICAM-1 och sE-selectin. Vi använde intima-media-tjockleken (IMT) av halspulsåderns bakre vägg som mått för tidig ateroskleros, och i den univariata analysen var TNF- α en av de signifikanta bestämmarna av denna tjocklek. I den multivariata analysen var sE-selectin och postprandiella TG de starkaste oberoende bestämmarna av IMT, men de visade sig vara starkt beroende av TNF- α . TNF- α -genens promotor innehåller

många polymorfismer som kan tänkas påverka uttrycket av genen. Vi visar här att en av dem, -863C/A, influerar både bindningen av kärnproteiner till DNA och transkriptionell aktivitet av TNF- α -promotorn in vitro. Den påverkar även serumnivåerna av TNF- α . Vidare visar vi att TNF- α :s genuttryck genom lipopolysackaridinduktion börjar med förändringar i kromatinstrukturen och att dessa förändringar varierar med tiden.

Slutsatsen vi kan dra är att TNF- α har betydelse för sjukdom, speciellt vid tidig utveckling av ateroskleros. Vi visar också att TNF- α är reglerad på genetisk nivå och att det finns alltså specifika differenser och förändringar i kromatinstrukturen i denna reglering.

Tiina Skoog

tintti642002@yahoo.se

Avhandling: Skoog T. Regulation of TNF- α : Implications for health and disease. Stockholm: Konung Gustaf V Forskningsinstitut, Karolinska institutet: 2003.

Medicinstudier under banditstyre

II Lancet ägnar stort utrymme åt hälsoproblem som följd av politiska konflikter. I senaste numret beskriver Khabir Ahmad (själv bördig från Afghanistan) hälsoläget i sitt forna hemland (<http://www.thelancet.com/journal/vol1362/iss9385>).

FN-truppernas avfärd har gett lokala krigsherrar och banditgång alla möjligheter att i praktiken dela upp

Josef Milerad

medicinsk chefredaktör

landet mellan sig. På klassiskt rovriddarmanér driver man in egna skatter och tullar, till exempel från vägfarande. Följderna för de delar av sjukvårds- och utbildningssystemet som ligger inom banditkontrollerat område speglas i WHOs statistik.

Medellivslängden är numera 47 år och spädbarnsdödligheten 144,2 per 1 000 födda, motsvarande svenska siffror är cirka 80 respektive 3,2! Mödradödligheten i vissa provinser är den högsta som WHO någonsin registrerat.

En stor del av landets tidigare välutbildade läkarkår har flytt. Insikten att man behöver utbilda läkare har till och med nått landets krigsherrar, och dessa finansierar i praktiken delar av vad som finns kvar av medicinarutbildningen. För närvarande studerar 11 000 medicinstudenter vid 10 högskolor. Dessa lärosäten saknar dock både elementär utrustning och resurser till den grad att landets egen hälsominister anser att merparten borde stängas. Koncentration till enstaka skolor är enda möjligheten att bedriva meningsfull utbildning.

Lancets chefredaktör Richard Horton framför ofta att läkarorganisationer i väst bör se till att medicinare från länder där rättssamhället brutit samman regelbundet får delta i möten, konferenser och knyta kontakter med västerländska kolleger. Sådana till synes små insatser har enligt Horton större betydelse än man anar. Khabir Ahmads rapport ger läsaren samma känsla.

josef.milerad@lakartidningen.se